

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 11. november 2020
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0365(COD)

9644/20
ADD 1

EF 142
ECOFIN 597
CODEC 631

NÕUKOGU PÕHJENDUSTE KAVAND

Teema: Nõukogu esimese lugemise seisukoht eesmärgiga võtta vastu EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132
- Nõukogu põhjenduste kavand

I. SISSEJUHATUS

Komisjon edastas 28. novembril 2016 nõukogule järgmise ettepaneku: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012 ja (EL) 2015/2365 (edaspidi „määrus“). Ettepaneku põhieesmärk on luua kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistik, tagades seeläbi, et nii kesksel vastaspooltel kui ka ELi siseriiklikel ametiasutustel on vahendid otsustavaks tegutsemiseks juhul, kui keskne vastaspool seisab silmitsi tõsiste raskuste või maksejõuetusega.

Euroopa Parlament võttis oma esimese lugemise seisukoha kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse määruse kohta vastu 27. märtsil 2019.

Nõukogu finantsteenuste töörühm analüüsis kavandatavat määrust mitmel koosolekul erinevate eesistumisperiodide ajal.

Alaliste esindajate komitee leppis nõukogus 4. detsembril 2019 kokku nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahelisteks läbirääkimisteks volituste andmises.

23. juunil 2020 saavutasid Euroopa Parlament ja nõukogu eesistujariik lõpliku kompromissi, mis võimaldas läbirääkimised lõpetada.

Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjon (ECON) kiitis 2. septembril 2020 kolmepoolsete läbirääkimiste tulemuse heaks. Nimetatud komisjoni esimees saatis samal päeval nõukogu eesistujariigile kirja, milles märkis, et kui nõukogu peaks kokkulepitud teksti (pärast õiguskeelelist kontrolli) oma esimese lugemise seisukohana vastu võtma, soovitab ta parlamendi täiskogu istungil, et parlament peaks oma teisel lugemisel kõnealuse nõukogu esimese lugemise seisukoha heaks kiitma.

12. oktoobril 2020 jõudis nõukogu kokkulepitud teksti suhtes poliitilisele kokkuleppele enne selle õiguskeelelist kontrolli.

Eespool nimetatud kokkulepet arvesse võttes ja pärast teksti õiguskeelelist viimistlemist võttis nõukogu [xxxx 2020] vastu oma esimese lugemise seisukoha vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 294 sätestatud seadusandlikule tavamenetlusele.

II. EESMÄRK

Finantsturud on kaasaegse majanduse toimimiseks otsustava tähtsusega. Finantsteenuste ühtse turu paremaks toimimiseks on oluline näha ette protseduurid, millega tagatakse, et kui finantsasutusel või finantsturutaristul on finantsraskusi või kui ta on maksejõuetuse äärel, ei destabiliseeri see olukord kogu finantsturgu ega mõju negatiivselt üldisele majanduskasvule. Kesksete vastaspoolde on määrava tähtsusega ülemaailmsete finantsturgude osised, kes tegutsevad turuosaliste vahendajana, täites iga müüja jaoks ostja ja iga ostja jaoks müüja rolli, ning kellel on keskne osa finantstehingute töötlemises ja nende tehingutega kaasnevate eri riskipositsioonide juhtimises.

Euroopa Liidu finantsturgude integratsiooni tulemusel on kesksetest vastaspooltest, kes tegelesid algselt siseriiklike vajaduste ja turgudega, saanud Euroopa Liidu laiemate finantsturgude olulise tähtsusega sõlmpunktid. Arvestades, et kesksete vastaspoolde käitlevad ja koondavad kliirivate liikmete ja nende klientide nimel märkimisväärset osa Euroopa Liidu finantssüsteemile mõjuvast finantsriskist, on kesksete vastaspoolde tõhus reguleerimine ja nõuetekohane järelevalve olulise tähtsusega nii siseriiklike kui ka piiriüleste teenuste jaoks.

Börsiväliseid tuletisinstrumente, keskseid vastaspooli ja kauplemisteabehoidlaid käsitlevas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 648/2012 on juba nõutud, et kesksete vastaspoolde järgiksid rangeid usaldatavus-, organisatsioonilisi ja äritegevuse standardeid. Pädevatele asutustele on tehtud ülesandeks teostada täielikku järelevalvet kesksete vastaspoolde tegevuse üle. Määrus (EL) nr 648/2012 on aidanud suurendada kesksete vastaspoolde ja üldisemalt finantsturgude vastupidavust mitmesugustele kesksete vastaspoolde hallatavatele ja koondatavatele riskidele.

Ent mitte ükski reeglite ja töökordade süsteem ei suuda ära hoida olukordi, kus olemasolevad vahendid on keskse vastaspoole riskide juhtimiseks ebapiisavad, sealhulgas kliirivate liikmete ühe või mitme makseviivituse korral või kliiriva liikme makseviivitus(t)e ja muu finantskahju kombinatsiooni korral. Tõsiste probleemidega silmitsi seisvate või maksejõuetuse äärel olevate finantsasutuste, sealhulgas kesksete vastaspoolte suhtes tuleks põhimõtteliselt jätkuvalt kohaldada tavalist maksejõuetusmenetlust. Kuid kuna tavaline äriühingute maksejõuetusmenetlus ei sobi selleks, et tagada piisavalt kiire sekkumine või tähtsustada finantsstabiilsuse säilitamise nimel küllaldaselt keskse vastaspoole kriitiliste funktsioonide jätkamist, on vaja luua eraldi kriisilahendusraamistik kesksete vastaspoolte jaoks.

Selle finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku eesmärk on tagada, et kesksed vastaspooled kehtestavad meetmed finantsraskustest ülesaamiseks, säilitada maksejõuetu või tõenäoliselt maksejõuetuks jääva keskse vastaspoole kriitilised funktsioonid, likvideerides ülejäänud tegevuse tavalises maksejõuetusmenetluses, ning säilitada finantsstabiilsus, vältides seejuures märkimisväärset negatiivset mõju finantssüsteemile ja selle võimele teenida reaalmajandust ning minimeerides keskse vastaspoole maksejõuetuse kulusid maksumaksjate jaoks. Finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistik tugevdab veelgi kesksete vastaspoolte ja riiklike ametiasutuste valmisolekut leevendada stressiolukordi ning anda riiklikele ametiasutustele ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele (ESMA) rohkem teavet kesksete vastaspoolte ettevalmistuste kohta stressistsenaariumideks. Samuti annab see riiklikele ametiasutustele õigused teha ettevalmistusi keskse vastaspoole võimalikuks kriisilahenduseks ja tegeleda tema halveneva seisundiga koordineeritult, mis omakorda aitab kaasa finantsturgude sujuvale toimimisele.

III. NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

a) Määruse kohaldamisala

Nõukogu esimese lugemise seisukohas kehtestatakse finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse normid ja menetlus määruse (EL) nr 648/2012 kohase tegevusloa saanud kesksete vastaspoolte puhul ning normid kokkulepete kohta kolmandate riikidega kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse valdkonnas.

b) Asutused, kriisilahenduse kolleegiumid ja menetlused

Iga liikmesriik määrab ühe või mitu kriisilahendusasutust, mis on volitatud kasutama kriisilahenduse vahendeid ja kasutama määruses sätestatud kriisilahendusõigusi. Liikmesriigid määravad kriisilahendusasutusteks liikmesriigi keskpangad, pädevad ministriumid, muud avalik-õiguslikud haldusasutused või muud asutused, millele on antud avaliku halduse pädevus. Kriisilahendusasutustel peavad olema vajalikud teadmised, ressursid ja tegevussuutlikkus kriisilahenduse meetmete võtmiseks ning oma õiguste kasutamiseks sellise kiiruse ja paindlikkusega, nagu on vaja kriisilahenduse eesmärkide saavutamiseks. Tuleb luua asjakohane struktuur, et hoida ära huvide konflikte kriisilahendusasutusele määruse kohaselt antud funktsioonide täitmise ja sellisele asutusele antud kõigi muude funktsioonide täitmise vahel. Eelkõige tuleks tagada tõhus tegevuslik sõltumatus järelevalve- ja kriisilahenduse funktsioonide vahel. Need nõuded ei välista mitut funktsiooni või asutust hõlmava organisatsiooni aruandlusliinide ühtimist kõrgeimal tasandil ega asjaomaste teadmistega töötajate vahetamist eelnevalt kindlaksmääratud tingimustel. Iga liikmesriik määrab ka ühe ministriumi, mis vastutab määruse alusel pädevale ministriumile antud funktsioonide täitmise eest. Tagamaks, et liikmesriigi pädeval ministriumil on lõplik sõnaõigus kriisilahendusasutuse otsuste puhul, millel on otsene mõju eelarvele või süsteemne mõju, millel on tõenäoliselt otsene mõju eelarvele, on kriisilahendusasutus kohustatud saama pädeva ministriumi heakskiidu, kui siseriiklikus õiguses ei ole sätestatud teisiti.

Keskse vastaspoole kriisilahendusasutus loob määruses sätestatud ülesannete täimiseks, samuti kriisilahenduse kolleegiumi liikmeteks olevate asutustega tehtava koostöö ja kooskõlastamise ning asjakohasel juhul kolmandate riikide pädevate asutuste ja kriisilahendusasutustega tehtava koostöö tagamiseks kriisilahenduse kolleegiumi ning haldab ja juhib seda eesistujana. Nende liikmesriikide ametiasutused, mille finantsstabiilsust keskse vastaspoole maksejõuetus võib mõjutada, sealhulgas keskse vastaspoole kliirivate liikmete klientide pädevad asutused, peaksid saama osaleda kriisilahenduse kolleegiumis, tuginedes oma hinnangule mõju kohta, mida keskse vastaspoole kriisilahendus võib nende vastava liikmesriigi finantsstabiilsusele avaldada.

Sellise hinnangu alusel kriisilahenduse kolleegiumis osalevad liikmesriikide ametiasutused on hääleõiguseta liikmed ning neil on õigus osaleda ka kolleegiumi koosolekute päevakorra koostamises, eelkõige lisada punkte koosoleku päevakorda. Selleks et tagada kriisilahenduse kolleegiumide järjepidev ja ühetaoline toimimine kogu liidus, töötab Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu, millega täpsustatakse kriisilahenduse kolleegiumide toimimisega seotud kirjaliku korra sisu ja menetlused.

ESMA loob talle määruse alusel usaldatud otsuste ettevalmistamiseks ESMA kriisilahenduskomitee, mis koosneb määratud kriisilahendusametitest ja milles määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõike 2 punktides i ja v osutatud asutused osalevad vaatlajatena. ESMA tagab ESMA kriisilahenduskomitee ja oma muude funktsioonide struktuurilise lahususe. Määruse kohaldamisel peaks ESMA tegema Euroopa järelevalveasutuste ühiskomitee raames koostööd Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalvega (EIOPA) ning Euroopa Pangandusjärelevalvega (EBA).

On väga oluline, et kriisilahendusametid, pädevad asutused ja ESMA teeksid omavahel koostööd ja esitaksid üksteisele õigeaegselt kogu teabe, mis on asjakohane nende määrusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

Pädevate asutuste, kriisilahendusametite ja ESMA otsuste tegemisel võetakse arvesse mitut määruses sätestatud üldpõhimõtet, sealhulgas vajadust vältida nii palju kui võimalik erakorralise avaliku sektori finantstoetuse kasutamist ja isegi siis ainult viimase abinõuna, vajadust tasakaalustada keske vastaspoole eri sidusrühmade huvid ning vajadust tagada läbipaistvus liikmesriikide ametiasutuste suhtes ja nende kaasamine, kui kavandatav otsus või meede võib mõjutada finantsstabiilsust või eelarvevahendeid.

c) Finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kavandamine

Kesksed vastaspooled on kohustatud koostama finantsseisundi taastamise kavad, milles nähakse ette meetmed, mis tuleb võtta, kui esineb kohustuste mittetäitmise juhtum, muu kui kohustuste mittetäitmise juhtum või mõlema kombinatsioon, et oma rahanduslik usaldusväärsus taastada ning võimaldada jätkata kriitiliste funktsioonide täitmist, kui nende finantsseisund on oluliselt halvenenud või kui on olemas risk, et rikutakse neile määrusest (EL) nr 648/2012 tulenevaid kapitali- ja usaldatavusnõudeid, ning neid kavasid haldama. See hõlmab keskse vastaspoole riskiprofiilil põhinevate näitajate raamistikku, mille alusel tehakse kindlaks olukord, kui tuleb võtta finantsseisundi taastamise kava kohaseid meetmeid, samuti asjakohast korda kõnealuste näitajate regulaarseks seireks. Määruses sätestatakse nii kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise kavade minimaalne sisu kui ka nõuded, mida sellised kavad peavad täitma, sealhulgas nõue, et finantsseisundi taastamise kavad ei tohiks eeldada juurdepääsu erakorralisele avaliku sektori finantstoetusele ega selle saamist. Et tagada nõuetekohased stiimulid usaldusväärseks riskijuhtimiseks, peab keskne vastaspool pärast kohustuste mittetäitmise juhtumit või muud kui kohustuste mittetäitmise juhtumit kasutama oma eelrahastatud sihtotstarbelistest omavahenditest lisasummat. See summa ei tohi moodustada vähem kui 10 % ega rohkem kui 25 % määruse (EL) nr 648/2012 artikli 16 lõike 2 kohaselt arvatud riskipõhistest kapitalinõuetest. Selle nõude täitmiseks võib keskne vastaspool kasutada kapitali, mida ta hoiab, lisaks oma miinimumkapitalinõuetele, et pidada kinni määruse (EL) nr 648/2012 artikli 16 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktis osutatud teatamiskünnisest. ESMA töötab tihedas koostöös EBAGA ning pärast EKPSiga konsulteerimist välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõud, milles täpsustatakse kasutatava eelrahastatud sihtotstarbeliste omavahendite lisasumma arvutamise ja säilitamise meetodika.

Kesksed vastaspooled on kohustatud esitama oma finantsseisundi taastamise kavad pädevale asutusele, kes omakorda edastab iga kava põhjendamatu viivitusega määruses (EL) nr 648/2012 sätestatud järelevalvekolleegiumile ning kriisilahendusasutusele. Kriisilahendusasutus vaatab finantsseisundi taastamise kava läbi, et teha kindlaks kõik meetmed, millel võib olla negatiivne mõju keskse vastaspoole kriisilahenduskõlblikkusele. Kui mõni selline meede on kindlaks tehtud, juhib kriisilahendusasutus neile pädeva asutuse tähelepanu ja esitab pädevale asutusele oma soovitusel nende meetmete käsitlemiseks. Pädev asutus vaatab finantsseisundi taastamise kava läbi ja hindab, mil määral vastab see määruses sätestatud nõuetele, tehes seda kooskõlastusmenetluses järelevalvekolleegiumiga ja eesmärgiga jõuda ühisotsusele.

Kui hääleõigusega liikmete lihthälteenamus ei nõustu pädeva asutuse ettepanekuga võtta vastu ühisotsus, võib küsimuse konkreetsetel teemadel suunata ESMA-le. Samuti võib ESMA järelevalvekolleegiumisse kuuluva pädeva asutuse taotluse korral järelevalvekolleegiumit ühisotsusele jõudmisel abistada.

Pärast konsulteerimist pädeva asutusega ja kooskõlastades kriisilahenduse kolleegiumiga koostab keskse vastaspoole kriisilahendusasutus keskse vastaspoole jaoks kriisilahenduse kava. Selles kavas nähakse ette kriisilahenduse meetmed, mille kriisilahendusasutus võib võtta juhul, kui keskne vastaspool vastab kriisilahenduse tingimustele. Kriisilahenduse kavas täpsustatakse ka kriisilahenduse vahendite ja kriisilahendusõiguste kasutamise tingimused ja erinevad stsenaariumid. Selles eristatakse selgelt, eelkõige erinevate stsenaariumide abil, kohustuste mittetäitmise juhtumitest, muudest kui kohustuste mittetäitmise juhtumitest ja mõlema kombinatsioonist tulenevat maksejõuetust ning eri liiki muid kui kohustuste mittetäitmise juhtumeid. Kriisilahenduse kavas ei eeldata erakorralist avaliku sektori finantstoetust ega keskpanga erakorralist likviidsusabi, sealhulgas keskpanga likviidsusabi, mida antakse mittestandardse tagatise, tähtaja või intressimääraga. Määruses sätestatakse kriisilahenduse kava minimaalne sisu ja antakse ESMA-le volitused töötada välja regulatiivsete tehniliste standardite eelnõud, milles kriisilahenduse kava sisu veelgi täpsustatakse.

Kesksed vastaspooled teevad koostööd kriisilahenduse kavade koostamisel ning esitavad oma kriisilahendusasutusele kas otse või oma pädeva asutuse kaudu kogu teabe, mis on vajalik selliste kavade koostamiseks ja rakendamiseks. Keskne vastaspool vahetab oma pädevate asutustega õigeaegselt teavet, et hõlbustada keskse vastaspoole riskiprofiilide hindamist ning tema seotuse hindamist muude finantsturutaristute, muude finantsasutuste ning finantsüsteemiga üldiselt. Kui pädevad asutused leiavad, et see teave on oluline, edastavad nad selle järelevalvekolleegiumile.

Kriisilahendusasutus edastab kriisilahenduse kava projekti kriisilahenduse kolleegiumile ning nimetatud kolleegium teeb kriisilahenduse kava kohta ühisotsuse kooskõlastusmenetluse teel. Kui hääleõigusega liikmete lihthälteenamus ei nõustu kriisilahendusasutuse ettepanekuga võtta vastu ühisotsus, võib küsimuse suunata ESMA-le. Samuti võib ESMA kriisilahendusasutuse taotlusel kriisilahenduse kolleegiumit ühisotsusele jõudmisel abistada.

Juhul kui tehakse ühisotsus ja kui mis tahes kriisilahendusasutus või pädev ministeerium leiab, et lahkarvamust tekitav küsimus läheb vastuollu tema liikmesriigi eelarvepoliitilise vastutusega, algatab keskse vastaspoole kriisilahendusasutus kriisilahenduse kava ümberhindamise.

Kriisilahendusasutus hindab kriisilahenduse kolleegiumiga kooskõlastades ja pärast konsulteerimist pädeva asutusega seda, mil määral on keskne vastaspool kriisilahenduskõlblik. Keskset vastaspoolt peetakse kriisilahenduskõlblikuks juhul, kui kriisilahendusasutus leiab, et teostatav ja usutav on kas keskse vastaspoole likvideerimine tavalises maksejõuetusmenetluses või keskse vastaspoole kriisilahendus kriisilahenduse vahendite ja kriisilahendusõiguste kasutamise teel, tagades samal ajal keskse vastaspoole kriitiliste funktsioonide jätkuva täitmise ja vältides erakorralise avaliku sektori finantstoetuse kasutamist, samuti vältides võimalikult suures ulatuses mis tahes märkimisväärsed negatiivset mõju finantsüsteemile ja mõjutatud sidusrühmade põhjendamatult ebasoodsasse olukorda seadmist. Kriisilahendusasutus, kooskõlastades oma tegevust kriisilahenduse kolleegiumiga, viib kriisilahenduskõlblikkuse hindamise läbi samal ajal kriisilahenduse kava koostamise ja ajakohastamisega. Määruses on sätestatud kriisilahenduskõlblikkust pärssivate takistustega tegelemise või nende kõrvaldamise menetlused, samuti konkreetne kooskõlastusmenetlus kriisilahenduse kolleegiumiga, et käsitleda kriisilahenduskõlblikkust pärssivaid takistusi või need kõrvaldada, eesmärgiga jõuda ühisotsusele. Kui hääleõigusega liikmete lihthäälteenamus ei nõustu kriisilahendusasutuse ettepanekuga võtta vastu ühisotsus, võib küsimuse suunata ESMA-le. Samuti võib ESMA keskse vastaspoole kriisilahendusasutuse taotlusel kriisilahenduse kolleegiumit ühisotsusele jõudmisel abistada.

d) Varajane sekkumine

Finantsstabiilsuse säilitamiseks on vajalik, et pädevad asutused saaksid peatada keskse vastaspoole finants- ja majandusliku olukorra halvenemise enne, kui keskne vastaspool jõuab punkti, millest alates ametiasutustel ei ole muud võimalust kui algatada tema suhtes kriisilahendusemenetlus, või juhul, kui neil finantsseisundi taastamise meetmetel võib olla negatiivne mõju üldisele finantsstabiilsusele, suunata keskne vastaspool neid finantsseisundi taastamise meetmeid muutma. Seega tuleks pädevatele asutustele anda varajase sekkumise õigused, et vältida või minimeerida negatiivset mõju finantsstabiilsusele või mitmesuguste sidusrühmade huvidele, mis võiks tuleneda sellest, et keskne vastaspool rakendab teatavaid meetmeid. Pädevatele asutustele tuleks anda varajase sekkumise õigused lisaks nende õigustele, mis on ette nähtud liikmesriikide siseriikliku õigusega või määrusega (EL) nr 648/2012.

Varajase sekkumise õigused peaksid hõlmama õigust nii palju kui võimalik piirata või keelata omakapitali ja omakapitalina käsitatavate instrumentide mis tahes hüvitamist, sealhulgas keskse vastaspoole tehtavaid dividendimakseid ja tagasiostmisi, ilma et tekiks kohustuste mittetäitmise juhtum. Varajase sekkumise õigused peaksid hõlmama ka õigust piirata, keelata või külmutada keskse vastaspoole tasustamispoliitika kaudu määratletud muutuvtasu makseid, vabatahtlikke pensionihüvitisi või lahkumispakette kõrgemale juhtkonnale. Varajase sekkumise õiguste raames ning vastavalt siseriikliku õiguse asjakohastele sätetele peaks pädev asutus saama nimetada ajutise halduri, kes kas siis asendab keskse vastaspoole juhtorganit ja kõrgemat juhtkonda või teeb ajutiselt nendega koostööd.

Määruses kehtestatakse ka erikord kliirivatele liikmetele hüvitise maksmiseks juhul, kui muu kui kohustuste mittetäitmise juhtumi tõttu finantsseisundi taastamist läbiv keskne vastaspool kohaldab oma finantsseisundi taastamise kavas sisalduvaid kokkuleppeid ja meetmeid, mille eesmärk on vähendada tulu väärtust, mida ta kohustusi täitvatele kliirivatele liikmetele maksab, ning selle tulemusena ei ole tema suhtes algatatud kriisilahendusmenetlust. Sel konkreetsel juhul võib keskse vastaspoole pädev asutus nõuda, et keskne vastaspool hüvitaks kliirivatele liikmetele nende kahju rahamaksete teel, või asjakohasel juhul nõuda, et keskne vastaspool emiteeriks instrumente, millega tunnustatakse nõuet keskse vastaspoole tulevase kasumi suhtes. Seda võimalust maksta kohustusi täitvatele kliirivatele liikmetele hüvitist ei kohaldata nende lepinguliselt siduva kahju suhtes rikkumismenetluse või finantsseisundi taastamise etappides. Selleks et tagada samaväärne kaitse selliste kliirivate liikmete klientidele, nähakse määruses ette, et kui kohustusi täitvad kliirivad liikmed on kandnud ülemäärase kahju üle oma klientidele, on nad kohustatud kandma keskselt vastaspoolelt saadud maksed oma klientidele üle sellises ulatuses, mil hüvitatav kahju tuleneb kliendi positsioonidest.

e) Kriisilahendus

Kui keskne vastaspool vastab kriisilahenduse tingimustele, antakse määrusega keskse vastaspoole kriisilahendusasutuse käsutusse kriisilahenduse ühtlustatud vahendid ja õigused. Need peaksid hõlmama õigust kanda maksejõuetu keskse vastaspoole omandiõiguse instrumente, varasid, õigusi, kohustusi ja kohustisi üle muusse ettevõtjasse, näiteks teise kesksesse vastaspoolde või sildasutusena toimivasse kesksesse vastaspoolde, õigust hinnata alla või tühistada maksejõuetu keskse vastaspoole omandiõiguse instrumente või hinnata alla või konverteerida tema kohustisi, õigust hinnata alla muutuvtagatist (võttes arvesse ülempiiri muu kui kohustuste mittetäitmise juhtumi korral), õigust pöörata täitmisele kõik kolmandate isikute poolt keskse vastaspoole ees täitmata kohustused (sealhulgas finantsseisundi taastamisel sissenõutavad rahalised maksed), nagu on sätestatud keskse vastaspoole tegevuseeskirjades, ja positsioonide jaotamine, õigust nõuda sisse kriisilahendusel sissenõutavad rahalised maksed nii kohustuste mittetäitmise juhtumi kui ka muu kui kohustuste mittetäitmise juhtumi korral, õigust lõpetada keskse vastaspoole lepingud osaliselt või täielikult, õigust vahetada välja juhtkond ning õigust seada nõuete tasumisele ajutine moratorium. Kriisilahenduse vahendite kasutamise suhtes kohaldatakse määruses sätestatud ühesuguseid tingimusi, eesmärgi ja üldpõhimõtteid. Keskne vastaspool ning tema juhtorgani ja kõrgema juhtkonna liikmed peaksid jääma vastutavaks keskse vastaspoole maksejõuetuse eest vastavalt liikmesriigi tsiviil- või kriminaalõigusele.

Kriisilahenduse meetmete võtmisel peaks keskse vastaspoole kriisilahendusasutus võtma arvesse ja järgima meetmeid, mis on ette nähtud kriisilahenduse kolleegiumis koostatud kriisilahenduse kavades, välja arvatud juhul, kui kriisilahendusasutus leiab, et kriisilahenduse eesmärgi on võimalik saavutada tulemuslikumalt meetmetega, mida ei ole kriisilahenduse kavades ette nähtud. Kriisilahendusasutus peaks võtma arvesse otsuste tegemise üldpõhimõtteid, sealhulgas vajadust tasakaalustada keskse vastaspoole eri sidusrühmade huvid ning tagada läbipaistvus seoses liikmesriikide ametiasutustega ja nende kaasamine, kui kavandatud otsus või meede võib mõjutada finantsstabiilsust või eelarvevahendeid. Eelkõige peaks kriisilahendusasutus teatama kriisilahenduse kolleegiumile kavandatavatest kriisilahenduse meetmetest, osutades ka sellele, kas need meetmed kalduvad kriisilahenduse kavast kõrvale.

Kriisilahenduse peamised eesmärgid peaksid olema tagada keskse vastaspoole kriitiliste funktsioonide jätkuvus ja sidemete jätkumine teiste finantsturutaristutega, vältida märkimisväärset negatiivset mõju Euroopa Liidu või selle ühe või mitme liikmesriigi finantssüsteemile ning kaitsta avaliku sektori vahendeid. Maksejõuetu keskse vastaspoole kriitiliste funktsioonide täitmist tuleks jätkata (korraldades selle vajaduse korral ümber juhtimises tehtavate muudatuste abil) kriisilahenduse vahendite kasutamise teel ning kasutades nii palju kui võimalik erasektori vahendeid ja toetumata erakorralisele avaliku sektori finantstoetusele.

Keskse vastaspoole mõjutatud aktsionärid, kliirivad liikmed ja muud võlausaldajad ei peaks kandma suuremat kahju kui nad oleksid kandnud siis, kui kriisilahendusasutus ei oleks võtnud keskse vastaspoole suhtes kriisilahenduse meetmeid ja selle asemel oleks nende suhtes kohaldatud kõiki kohaldatavaid täitmata kohustusi vastavalt kohustuste mittetäitmist käsitlevatele keskse vastaspoole eeskirjadele (või muudele tema tegevuseeskirjades sätestatud lepingupõhiste kokkulepetele) ning kui keskne vastaspool oleks likvideeritud tavalises maksejõuetusmenetluses (võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõte). Selleks et hinnata vastavust võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttele, tuleks kehtestada selged kohustused seoses keskse vastaspoole vara ja kohustiste hindamisega, samuti sellise kohtlemise hindamisega, mille osaliseks aktsionärid, kliirivad liikmed ja muud võlausaldajad oleksid saanud juhul, kui kriisilahendusasutus ei oleks kriisilahenduse meetmeid võtnud. Määruses tunnistatakse, et finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse meetmed võivad ka kaudselt mõjutada kliente ja kaudseid kliente, kes ei ole keskse vastaspoole võlausaldajad, sellisel määral, mil finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse kulud on kõnealustele klientidele ja kaudsetele klientidele kohaldatavate lepingupõhiste kokkulepete alusel üle kantud. Keskse vastaspoole finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse stsenaariumi mõju klientidele ja kaudsetele klientidele käsitletakse seetõttu samade lepingupõhiste kokkulepete kaudu. Määruses täpsustatakse, et kui lepingupõhised kokkulepped võimaldavad kliirivatel liikmetel kanda oma klientidele edasi kriisilahenduse vahendite negatiivsed tagajärjed, sisaldavad need lepingupõhised kokkulepped ka samaväärsel ja proportsionaalsel alusel klientide õigust mis tahes hüvitisele, mida kliirivad liikmed keskselt vastaspoolelt võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte kohaselt saavad, ning seda määral, mil õigus sellisele hüvitisele on seotud klientide positsioonidega. Selliseid sätteid kohaldatakse ka nendele lepingupõhiste kokkulepetele, mille on sõlminud kliendid ja kaudsed kliendid, kes osutavad kaudseid kliirimisteenuseid oma klientidele.

Keskse vastaspoole kriisilahendusmenetluse algatamisel peaks kriisilahendusasutus pöörama täitmisele kõik keskse vastaspoole tegevuseeskirjades sätestatud täitmata lepingulised kohustused, sealhulgas rakendamata finantsseisundi taastamise meetmed, välja arvatud juhul, kui muu kriisilahenduse õiguse või vahendi kasutamine leevendaks paremini negatiivset mõju finantsstabiilsusele või tagaks õigeaegselt keskse vastaspoole kriitiliste funktsioonide täitmise. Kui nendest instrumentidest ei piisa, on kriisilahendusasutustel õigus tagamata võlg ja kohustised alla hinnata vastavalt nendest tulenevate nõuete rahuldamisjärgule kohaldatava riikliku maksejõuetusõiguse alusel ning kasutada vajalikul määral kahju jaotamise vahendeid, seadmata seejuures ohtu finantsstabiilsust laiemalt. Kättesaadavaid finantsseisundi taastamise vahendeid ja kriisilahenduse vahendeid, eelkõige allahindamise vahendit, tuleks kasutada nii ulatuslikult kui võimalik enne keskele vastaspoolele antavat avaliku sektori kapitalisüsti või samaväärset erakorralist avaliku sektori finantstoetust või koos nendega. Erakorralise avaliku sektori finantstoetuse kasutamine maksejõuetute asutuste kriisilahenduse toetuseks peab olema viimane võimalus, ajaliselt piiratud ning kooskõlas asjakohaste riigiabi sätetega.

Samuti peaksid kriisilahendusasutused tagama, et keskse vastaspoole kriisilahenduse kulud hoitakse minimaalsed ja et samasse klassi kuuluvaid võlausaldajaid koheldakse võrdselt.

Kriisilahendusasutusel peaks olema võimalik võtta võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõttest kõrvale kalduv kriisilahenduse meede juhul, kui see on põhjendatud avaliku huviga saavutada kriisilahenduse eesmärgid ning on proportsionaalne käsitletava riskiga. Sellise meetme kasutamisel ei tohiks kriisilahendusasutus diskrimineerida kedagi kodakondsuse alusel.

Kui kriisilahenduse vahendite rakendamise raames on keskse vastaspoole kriitilised funktsioonid või elujõulised ärivaldkonnad üle antud usaldusväärsele ettevõtjale, näiteks eraõiguslikule omandajale või sildasutusena toimivale keskele vastaspoolele, tuleks keskne vastaspool ülejäänud osas likvideerida sobiva aja jooksul, pidades silmas maksejõuetu keskse vastaspoole võimalikku vajadust pakkuda teenuseid või toetust, et võimaldada omandajal või sildasutusena toimival kesksel vastaspoolel nimetatud üleandmise tulemusena omandatud tegevusega tegelemist või teenuste osutamist. Ettevõtte võõrandamise vahend peaks võimaldama ametiasutustel keskse vastaspoole või tema äritegevuse osade müüki ühele või mitmele omandajale ilma aktsionäride nõusolekuta. Võõrandamise vahendi kohaldamisel peaksid ametiasutused korraldama asjaomase keskse vastaspoole või tema äritegevuse osa turundamise avatud, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, püüdes samas saavutada võimalikult kõrge müügihinna. Kriisilahendusmenetluses oleva keskse vastaspoole vara või kohustiste üleandmisest võõrandamise vahendi kohaldamisel tekkinud puhastulu peaks saama likvideerimismenetlusesse jäetud üksus.

Kriisilahendusraamistik peaks hõlmama menetluslikke nõudeid, millega tagatakse, et kriisilahenduse meetmetest korrektselt teavitatakse ning et need avalikustatakse. Arvestades aga, et teave, mis kriisilahenduse käigus kriisilahendusasutuste ja nende kutseliste nõustajate kätte satub, on tõenäoliselt tundlik, peaksid enne kriisilahendusotsuse avalikustamist kehtima selle teabe suhtes ranged konfidentsiaalsusnõuded.

Riiklike kriisilahendusasutuste võetavad kriisilahenduse meetmed võivad nõuda majanduslikke hinnanguid ja ulatuslikku kaalutlusruumi. Seetõttu on oluline tagada, et liikmesriikide kohtud tugineksid asjaomaseid meetmeid läbi vaadates riiklike kriisilahendusasutuste tehtud majanduslikele hinnangutele, mis ei takista liikmesriikide kohtuid uurimast seda, kas tõendid, millele kriisilahendusasutus tugines, on faktiliselt täpsed, usaldusväärsed ja sidusad, kas need tõendid sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida tuleks keerulise olukorra hindamisel arvesse võtta, ja kas ta on suuteline tõendite pinnalt tehtud järeldusi põhjendama. Lisaks, arvestades et kriisilahendusasutuse otsuse peatamine võib takistada kriitiliste funktsioonide täitmise jätkumist, on vaja ette näha, et kaebuse või apellatsiooni esitamine ei tohiks automaatselt peatada vaidlustatud otsuse mõju ning et kriisilahendusasutuse otsus peaks kuuluma viivitamata täitmisele. Et vältida kohtualluvuse konflikte, on samuti tõhusa kriisilahenduse huvides, et maksejõuetu keskse vastaspoole suhtes ei algatataks ega jätkataks tavalist maksejõuetusmenetlust, kui kriisilahendusasutus on rakendamas oma kriisilahendusõigusi või kasutamas kriisilahenduse vahendeid, välja arvatud kriisilahendusasutuse algatusel või selle nõusolekul.

f) Suhted kolmandate riikidega

Euroopa Liidu kesksed vastaspooled osutavad teenuseid kolmandates riikides asuvatele kliirivatele liikmetele ja nende klientidele ning kolmandate riikide kesksed vastaspooled osutavad teenuseid Euroopa Liidus asuvatele kliirivatele liikmetele ja nende klientidele. Rahvusvaheliselt tegutsevate kesksete vastaspoolte tulemuslikuks kriisilahenduseks on vajalik koostöö liikmesriikide ja kolmandate riikide ametiasutuste vahel. Sel eesmärgil peaks ESMA esitama suunised kolmandate riikide ametiasutustega sõlmitavate koostöökokkulepete asjakohase sisu kohta.

Sellised koostöökokkulepped peaksid tagama tõhusa kavandamise, otsuste tegemise ja koordineerimise seoses rahvusvaheliselt tegutsevate kesksete vastaspooltega. Riiklikud kriisilahendusasutused peaksid määruses ette nähtud tingimustel tunnustama kolmandate riikide kriisilahendusmenetlusi ja tagama nende täitmise. Samuti tuleks teha koostööd seoses liidu või kolmanda riigi kesksete vastaspoolte tütarettevõtjate ning nende kliirivate liikmete ja nende klientidega.

g) Haldusmeetmed ja -karistused

Et tagada määruse rikkumise korral halduskaristuste ühtne kohaldamine kõigis liikmesriikides, sätestatakse määruses nende peamiste halduskaristuste ja muude haldusmeetmete loetelu, mis peavad kriisilahendusasutustele ja pädevatele asutustele olema kättesaadavad, õigus kehtestada neid halduskaristusi ja muid haldusmeetmeid kõigi rikkumise eest vastutavate juriidiliste ja füüsiliste isikute suhtes, samuti põhikriteeriumide loetelu, mille alusel määrata kindlaks kõnealuste halduskaristuste ja muude haldusmeetmete tase ja liik, ning rahaliste halduskaristuste suurus. Halduskaristuste ja muude haldusmeetmete puhul tuleks võtta arvesse selliseid tegureid nagu rikkumisest tulenev kindlakstehtud rahaline kasu, rikkumise raskusaste ja kestus ning raskendavad või kergendavad asjaolud, samuti see, et haldustrahvidel oleks hoiatav mõju. Asjakohasel juhul peaksid need hõlmama trahvi vähendamist koostöö eest kriisilahendusasutuse või pädeva asutusega.

h) Määruse (EL) nr 1095/2010 muutmine

Määrust (EL) nr 1095/2010 on muudetud, et lisada kesksete vastaspoolte kriisilahendusasutused mõiste „pädevad asutused“ määratlusse ja võimaldada ESMA järelevalvenõukogu liikmel võtta kaasa oma liikmesriigi kriisilahendusasutuse esindaja, kui see on asjakohane.

i) Määruse (EL) nr 648/2012 ja määruse (EL) 2015/2365 muutmine

Määrust (EL) nr 648/2012 on muudetud, et anda komisjonile õigus peatada kliirimiskohustus kriisilahendusmenetluses oleva keskse vastaspoole kriisilahendusasutuse või selle pädeva asutuse taotlusel, kõnealuste asutuste algatusel või kriisilahendusmenetluses oleva keskse vastaspoole kliiriva liikme järelevalve eest vastutava pädeva asutuse taotlusel ning pärast ESMA mittesiduva arvamuse saamist. Kliirimiskohustuse peatamise otsus võetakse vastu üksnes juhul, kui see on vajalik finantsstabiilsuse ja turu usalduse säilitamiseks. Peatamine on ajutine, kuid pikendatav. Selleks et tagada finantsstabiilsuse nõukogu intressimäära võrdlusaluste reformi nõuetekohane rakendamine, oli vaja muuta ka määrust (EL) nr 648/2012, et tagada turuosalistele selgus selles osas, et tehingutele, mis on tehtud või mida on uuendatud enne kliirimise või võimendustagatise nõuete kohaldamist selliste börsiväliste tuletistehingute suhtes, mille puhul järgitakse intressimäära võrdlusalust (varasemad tehingud), ei kohaldata kõnealuseid nõudeid, kui nende tehingute uuendamise ainus eesmärk on intressimäära võrdlusaluste reformi rakendamine või selle rakendamise ettevalmistamine.

Määruse (EL) nr 648/2012 artikli 24a lõike 7 punkti b on muudetud tagamaks, et võimaluse korral võetakse kogu Euroopa Liitu hõlmavates hinnangutes, mis käsitlevad kesksete vastaspoolte vastupanuvõimet ebasoodsatele turusuundumustele, arvesse kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse korra koondmõju Euroopa Liidu finantsstabiilsusele. Samuti on suurendatud määruse (EL) nr 648/2012 artikli 28 kohase keskse vastaspoole riskikomitee rolli, et innustada keskset vastaspoolt veelgi juhtima oma riske ettevaatlikult ja suurendama oma vastupidavust. Samuti tehti täiendavaid muudatusi tagamaks, et kesksed vastaspoole teavitavad oma pädevaid asutusi, kui mõne nende kliiriva liikme riskiprofiilis on toimunud märkimisväärne negatiivne areng, ning selleks, et suurendada keskse vastaspoole kliirivate liikmete ja nende klientide vahelist läbipaistvust seoses võimaliku kahju või muude kuludega, mida nad võivad kanda keskse vastaspoole tegevuseeskirjades ette nähtud rikkumismenetluste ning kahju ja positsioonide jaotamise korra kohaldamise tulemusel.

Selleks et veelgi tugevdada stiimuleid usaldusväärseks riskijuhtimiseks, võib pädev asutus märkimisväärse kohustuste mittetäitmise juhtumi korral nõuda, et keskne vastaspool hoiduks dividendide väljamaksmisest, lihtaktsiate tagasiostmisest või kehtestamast kohustust maksta kõrgemale juhtkonnale muutuvtasu, vabatahtlikke pensionihüvitisi või lahkumispakette.

Kesksete vastaspoolte kriisilahendusametustel peaks olema ka juurdepääs kogu vajalikule teabele kauplemisteabehoidlates. Seetõttu muudetakse vastavalt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 648/2012 ja määrust (EL) 2015/2365.

j) Direktiivi 2002/47/EÜ, direktiivi 2017/1132, direktiivi 2004/25/EÜ, direktiivi 2007/36/EÜ, direktiivi 2014/59/EL ja määruse (EL) nr 806/2014 muutmise

Selleks et kesksete vastaspoolte kriisilahendust tulemuslikult rakendada, on vaja tagada, et direktiiviga 2002/47/EÜ ette nähtud kaitsemeetmeid ei kohaldata mis tahes piirangute suhtes, mis puudutavad finantstagatiskokkuleppe täitmisele pööramist, pandiõigusel põhineva finantstagatiskokkuleppe mõju või lõpetamisel toimuvat tasaarvestust või tasaarvestust käsitlevat sätet, mis on määruses ette nähtud.

Direktiivid 2017/1132, 2004/25/EÜ ja 2007/36/EÜ sisaldavad norme nimetatud direktiivide kohaldamisalasse kuuluvate kesksete vastaspoolte aktsionäride ja võlausaldajate kaitseks. Olukorras, kus kriisilahendusametused peavad määruse alusel kiiresti tegutsema, võivad kõnealused normid takistada kriisilahendusametustel võtta tulemuslikke kriisilahendusmeetmeid ning kasutada kriisilahenduse vahendeid ja õigusi. Seetõttu laiendatakse direktiivi 2014/59/EL kohaseid erandeid ka kooskõlas määrusega vastu võetud õigusaktidele.

Selleks et hoida ära nõuete dubleerimist, muudetakse direktiivi 2014/59/EL ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 806/2014, et jätta nende kohaldamisalast välja ettevõtjad, kes on saanud tegevusloa ka määruse (EL) nr 648/2012 alusel.

k) Määruse (EL) nr 600/2014 muutmine

Määruse (EL) nr 600/2014 artikli 54 lõikes 2 on ette nähtud üleminekuperiood, mille jooksul ei kohaldata nimetatud määruse artiklit 35 või 36 nende kesksete vastaspoolte või kauplemiskohtade suhtes, kes on esitanud oma pädevale asutusele taotluse kasutada börsil kaubeldavate tuletisinstrumentide osas üleminekukorda. Üleminekuperiood, mille jooksul liikmesriigi pädev asutus võis teha kauplemiskohale või kesksele vastaspoolele erandi, lõppes 3. juulil 2020. COVID-19 kriisi tagajärjel lükati börsil kaubeldavate tuletisinstrumentidega seotud kauplemis- ja kliirimisteenuseid pakkuvate kauplemiskohtade ja kesksete vastaspoolte jaoks ette nähtud uue avatud juurdepääsu korra kohaldamise kuupäev edasi ühe aasta võrra, kuni 3. juulini 2021.

IV. KOKKUVÕTE

Nõukogu esimese lugemise seisukoht väljendab nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel peetud läbirääkimiste tulemusel ja komisjoni toetusel saavutatud kompromissi.

Nõukogu leiab, et tema esimese lugemise seisukoht kujutab endast tasakaalustatud paketti ning kui Euroopa Parlament tema seisukoha heaks kiidab, tagatakse kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse määrusega, et nii kesksel vastaspooltel kui ka riiklikel ametiasutustel ELis on vahendid otsustavaks tegutsemiseks juhtudel, kui keskne vastaspool seisab silmitsi tõsiste raskuste või maksejõuetusega, ning et see aitab kaasa kapitaliturgude liidu loomisele.